

آدرس تبدیلند، آیریجه
۵ غروش کوندرملیدر.

مكتوبلرک امضالاری و ااضع
و او قۇناقلى اولىسى و آبونە
صرە نومرسىسى محتوى
بولۇمىسى لازىمدر

مالک اجنبیہ ایچون آبونہ
اولانٹرک آدرسلرینک
راسز جہ یازلی (جا اولنور)

پاره کوندرلديک زمان نه
داخرا اولديشى بىلديرلىسى
رجا اولنور

أَبْعُونَ أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشادِ

صاحب و مدیر
شرف ادب

باش محرر
محمد حاکم

وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

عدد ٥٩١

١٣٤٢ دیسمبر ۲۹

* نجفی *

۱۳۴۰ مارٹ

٢٣ جلد

٩١) بوكۇنىڭ اهل اسلامك اقتصادى، اجتماعى، سياسى، دينى، ادبى حالارىنىڭ دائىرەل اسلام قاموسى تأليف قىلىنir. روسىيە مسلمانلىرىنىڭ احوال اجتماعىيە لرىنىڭ دائىرەر قاموس، روسىيە مسلمانلىرىنىڭ قاموسى تأليف قىلىnir. شوايىك قاموس ھم درس كتابى، ھم مطالعە كتابى اولور بىو يۈك طرىقەلە اسلام دىنيسىنە بويوک بىر تعارف مطالقا حاصل اولاپىلىر. بويىلە بىر تمارف اسلام ملتلىرىنىڭ ترقىاتلىرىنى غايىت بويوک فاندەلر ويرەپىلىر. اسلام دىنيسىنەن غايىت بويوک قوتىنە بوكۇن اساس اولور.

اسلام قاموسى اوشكە مختصر و بجمل اولور ايسىدە ئىشىمىدىلەك كافىدر. روسىيە مسلمانلىرىنىڭ قاموسى محلە اماملىرىنىڭ، مكتب معلملىرىنىڭ اشتراكىلە، امور دينىيە نظارتنىڭ مساعىسيله، مدنىيت دىنيسىنەن جمۇعەلرندن، كتابلارندن استفادە صورتىلە تأليف قىلىنەپىلىر.

٩٢) تۈرك قىلەلر ئىسلامىتكى بويوک بىر عنصرىدر. اسلامىتكى شوكتى، عزتى، بوكۇنىڭ اقلاب طوقانلىرنىڭ اسلامىتكى نجاتى بلەك تۈرك قوتىلە تامىن و تائيد قىلىnir. اسلام مملكتلىرىنىڭ تعارفى تۈرك قىلەلرنىڭ تعارفىدە يول آچار.

٩٣) تعارف مقصدى بولۇنده ممكىن اولان بوللارك ھېرىيە جايلىشىرايسىدە تۈرك قىلەلر ئىستانلىرى دە، ادبىاتلىرى دە احيا قىلىnir؛ تۈرك قىلەلر ئىرانىدە اسلامىتكى انتشارىنىدە يول آچىاير؟ مىسىبۇزلىك فسادلىرىنى، فتنەلرىنى باعلاقىقى دە مطالقا ممكىن اولور.

٩٤) كاشغروچىن مسلمانلىرى دينى و اجتماعى خستەلەقىن قور تارمۇق اىچون تۈركىيە و روسىيە مسلمانلىرى طرفىن مەمادىا معلم و معلمەلر، طبىب و طبىيەلر كوندرىمك بوكۇن تۈركىيە حكومتىنە، روسىيە مسلمانلىرىنىدە، دينىيە نظارتنىدە البتە ضزىۋىدەر.

سۈزىك، بىرمۇمەم و ظۇغۇل ئىزى ئىسلىرىنىڭ ئىسلامىتكى بوكۇن ئام بىر جىدىتىلە هەن طرفە ايفا ايدىپىورلار.

اھل اسلامك بىرلىكى

مۇنەمە مادەلر

٩٥) مقدس بىر سەرمەتلىرى دينى اولقى صفتىلە كعبە، معنۇي بويوک بىز قوت اولقى شرفىلە اسلامىت، غۇرمى بىر شريعت، قوتلى بىر جىل مەمەن اولقى بىر كىتىلە قرآن كريم - شوبىيوك و مقدس قوتلار - بىتون يرىۋىزلىك مسلمانلىرىنى يىكدىكىرىتە رىبىط ايدىوب بىر عاھەلە كېي توھىد ايدىر.

لونىدە جماعت اسلامىيەنى نامە بىيان خوش آمدى او لوئىشىسىدە، مەصر سەفيرى كىندىسىنە ئارشى ائھەار او لوئان حىسياتە بالمقابلە بىر نطق اىراد ايدەرلەك بىيان تىشكىر اىتىش و متعاقبا بومەم مطالعاتى درەميان اىلەمشەر:

«ەدەنر غرب ملتلىرلە سىاوات تامەيە ناھىل اولقدىر. بونك اىچۇق غربك علمەنە حاكم اولقى و بىو مىقىسى تىحقىق اىتىرىمك اىچۇن چاپىشىق لازىم كەلir. علوم ساھەسىنە غرب بىر مەدت اىچۇن استادىنە اولاچق ايسە بوكا مقابل بىزدە عرقان مەعنۇي ساھەسىنە غربە استادىلەن كەنەجىكىزى بىيان اىدەپىلىز. بىز غرب دارالفنونلارنىڭ اسلام مەدニيەت تارىخىنىڭ دەن زىيادە دقت و اهتمام اىلە تېبىدە دەرلەپىتە قانز.

عصرى تېباتات تارىخىنىڭ اك مەھىل قىسى، شرق مەدニيەتلىرى تارىخىدىر. بىونىن دولايدىكە آنجلوساقيسوتلەك مەتفەنگىزلىرى شرق مسائىلى آكلايماقىدە دەرلە، بناءً عليه (اسلام) كە غرب ملتلىرى آزىزىنە حىسن سورتە تدقىقى تامىن اىتكە جەقى بزم و ئەڭىزى دەندر. چۈنكە علۇوتارىخ... او بويوک مەعنۇي قوتلەر دە بۇتون اشكار بىشى تشکىل ايدىر.

دین اسلام دىيانىڭ مەعنۇي و روحانى قوتلىرىنىڭ اك بويوكلارندن بىردىر. بىوقۇت بىشىك نەمنە استەندام او لوئورسە اك بويوک خىرلە اقتەطاف ايدىپىلىر. بىر اخوت اسلامىيە اولق اعتبرىلە اسلامك عظمى، دېنلىك غرب آسيا و شەمالى آفرىقادە بىر وحدت مەعنۇي تأسىس اىتكە سەھى و سەندە اجرا اىتىدىكىن تائىرەدە مشاهىدە او لوئور. بلاقىرقىچى جەنس و مەذهب يرىۋىزندەكى اقۋامكە وحدتى تامىن اىچۇن چاپىشىدىغەن تىقىرىدە آنچىق دین اسلامك اك يۆكىس كەنەنەسىنە اتايىش اولورز. بونقۇلە نظردىن بىز مسلمانلار، ئىلەم بىر صودىتىدە آئىرلىقى، دورلو دورلو مجادلات عرقىيە دالىش او لان بىر عالىك استادىلەيىز. دېنلىك ھېبىچ بىز وقت مجادلات عرقىيە حاكم بىراسىس او لارق قبول ایتامىشىدە، اسلامك اىتكى كۇنلارنىڭ اعتبرىا بىز اقۋامك مساواتى اعلان اىدە ملوردى. بىشىك توحيدى اىچۇن پىغمەبر مەزىك مساعىسى درجهسىنە باشقە بىر كىسەنىڭ مساعىدە بولۇنمادىغىنى سوپىلەپىلىز.

مەصر سەفيرىنىڭ بىو بىامانى مەتھاقب جماعتىلە نەزەر قىلىنىش و دەھى سەكىر بىر لىكىدە ئەمام ايدىلەشىدە.

اھل اسلامك تەارىق

مۇنەمە مادەلر

موسى جارالله افدىنىڭ بولاشە و يىكىلەر موجب توقىنى او لان كىتابىندىن

٩٦) سانارى چۈقى، لسانارى، جىنسلارى، طبىيەلر، ھەناتلىرى مختلف اسلام دىنيسى كىندى حالتىن تامىلە ئاھەلر، اسلام مملکەتلىرىنىڭ اقتصادى، اجتماعى، دينى، ادبى، سياسى، تارىخى حالتىن مەمكىن اولدىنى قدر خېرىدار اولقى مۇمنلۇك ھېرىيە بوكۇن مطالقا لازىمەر، بناءً عليه،

اسلامیت و شرق مصلحتارینه بسب او لاجق مسلمان برلیک
تامین قیلنمادچه یریزنده عمومی انقلاب دعوالری بوش برلاف اولوب
قالیر .

۱۰۴) برلشکن یریزینک بوتون مسلمانلری ۱

۱۰۵) واعتصموا بحبل الله جیعا ولا هرقوا ...

۱۰۶) اسلام ملتلرینک هیسی اسلام او رینک کولکلرینه طوپلانق،
اسلامیت جامعه‌سی بوتون اسلام ملتلرینی برلشیدیزمه کله برابر اسلام
ملتلرینک، اسلام مملکتلتلرینک هر بری مستقل اولا بیلیر . اسلام
جامعه‌سی ملتلرک هیسیه دوست اولا بیلیر . باشقه ملتلرک دولتلرندہ
جمهوریتلرندہ مسلمانلرک هر بری اعضا اوله بیلیر .

۱۰۷) با کو کې، طاشکنند کې مەمەن سرکزلرک بوندە دوسيي
مسلمانلرینک قوانغرسی شوياقین آيلرک بوندە دعوت اولنور . سیاست
مسئله‌لرینه، شرق مسئله‌لرینه مائىد بوکونىكى حرکتىرده عمومی برپلان
تریپ قیلنیر . اسلام ملتلرینک هر برینک بوکونىكى آچىق وظيفه‌لری ده
تعین قیلنیر .

محلی تاریخ فلسفه :

مطالب و مفہوم

مايدالطیبه و فلسفه آلهیه

فرانسز فیلسوف فرندن مشهور پول ژانه ایله غابریه لس آیک مساغی^{۱۰۸} .
مشترکه لریله میدانه کلش امهات کتبىدن معدود يكاهه برائى اولوب يونان
قدیمک بدايتىدن اون طقوزنجی عصر میلادی نهایته قدر غربلک بوتون
مطالب و مذاهب فلسفیه‌سی جامعدر .

مدرسہ سلیمانیه مدرسی ساپھی فاضل محترم حمدی افندي حضرتلى
ظرفدن کمال اهتمام ایله اسأافزه ترجمه اولونىشدە . موئیالیک آیرىجە
اووزون برمقدمه‌سی ده واردە . مقدمەدە مەم بعض مسائل فلسفیه
موضوع بحث ایدىلشدەر . بىك استفادەلى اولان بومەم كتابك فيأتى
يوز غروشدە . مجلدى ۱۲۵ غروشدە . طشرە ایچون بوسته اجرى
تعهدلى اولق او زره او توز غروشدە .

سیل الرشادك هر قارئى لااقل ايک كىشى يى دەما آبونە قىدايدىرسە بىلەمىزك
نشرى خصوصىدە بىك بىلوك لطفىدە بولۇمشى اولورل .

شەزادە باشى : اوقاف اسلامیه مطبعەسى

۹۶) بوتون اسلامیت برامىدر . اسلام بوتون اهل اسلامك قىلېرىنى
توحید ايدر، تأليف ايدر . اسلامیتىدە مذاهب مختلف اوله بىلير .
اسلامیت مبدأ وجودى - موجودى توحید ايدر . اسلامیتىدە يالگىز قاب
برلیکى معتبردر . افكار نە قدر مختلف اولورسە اولسون، قاب برلیکى
اسلامك اڭ بىلۈك اساسىدر .

۹۷) مقدس قبله جهتنە، مسجد حرام شطرىنە توجه ايدن بوتون
مذاهب اسلامیت مسٹوپەسندە طوپلانوب قاب برلیکى قوتىلە مشترك
بىر مقصىد جهتنە يونە لىر .

۹۸) اسلام ملتلری آنالرى امهات المؤمنين، آنالرى شارع حکم
محمد عليه الصلوة والسلام حضرتلىرى اولق شرفىلە بيت الله الجىنده،
بىت الله حولىدە طوپلانش بىلۈك بىر عالىددە . (النبي اولى بالمؤمنين
من انفسهم وازواجه امهاتم)

۹۹) دين قارداشلىقى قان قارداشلىقى قدر، ياخود دها زىادە معتبردر .
(قلان كان آباۋكم ...) آيت كىرىمەسى، سورە توپىدە كى آيت كىرىمەلر
بىلۈك شاهىدر .

۱۰۰) بىلۈك ماڭە اعضا رینك متقابل حقوق قىلى، حرمتلری
قان قارداشلىك حقوق قىلى قدر، ياخود دها زىادە معتبر اولوب
قرآن كريم او بىلۈك عالىدە عادل برايمام اولق قوتىلە امامت محرابىندە،
رياست مېرىندە قانىدر .

۱۰۱) بىلە مفید، معقول و قوتلى راتخايدىك عالم اسلامدە
بولۇنسى البتە لازىمەر، وارايىدى، واردر . بىكون بىر قىدىرى يوق ايسە
بوندۇن سىكىر مطلقا بولۇر .

۱۰۲) بىلە براتخايد جهانكىرلەك ایچون، باشقە ملتلری تىسخىز
ايچون دىكل، بلەك اسلام ملتلرینك مصلحتارى ایچون، اسارتىدىن نجاتلىرى
ايچوندر . بناءً عليه،

۱۰۳) بوتون انسانلارك، بوتون ملتلرک، بوتون دېنلرلە، بلەك
بوتون صنفلارك بوتون حقوق قىلىنى و حرمتلرینى هر جەنلە هەر يىردە هەر وقت
قبول و تصديق ايدوب یریزینك بوتون مسلمانلرینى اتحاد لوالرىسە
دعوت ايدەرز .

منى ملتلرک، قوتلى دولتلرک هر برینە، اجتماعى زمىنلرلە
رەھىلرینە، بوکونىكى قومونىستلارك بىلۈكلىرىدە شو دعو ئىزى حریت
لسايىلە، جىارت قلىلە عرض ايدەرز .

بوتۇن دىن بازىلە تارىيەسى بىر لشوب استىلا يوللىرىندە حرکت ايدە
بىلەرسە بوتون یریزینك مسلمانلپىرىدە بىر لشوب تىجان يەللرندە البتە
حرکت ايدە بىلير .